

HØRINGSNOTAT: Søknad fra Lillesand kommune om fritak fra reglene om havnekapital, jf. havne- og farvannsloven § 50

I INNLEDNING

Havne- og farvannsloven 17. april 2009 nr. 17 kapittel 7 inneholder bestemmelser om at havnekapitalen skal holdes atskilt fra kommunens øvrige økonomi. Dette er en videreføring av de tidligere reglene om havnekassen. Kravet om en atskilt økonomi i havnene gjelder for alle havner som hadde en havnekassee da loven trådte i kraft.

Lovens § 50 åpner for at en kommune med en havn, som ikke er trafikknutepunkt med vesentlig betydning utenfor kommunen, kan søke departementet om fritak fra reglene om havnekapital. Ved vurderingen skal det legges vekt på transporthensyn og nærings- og miljømessige konsekvenser.

Ved et eventuelt fritak skal det som hovedregel stilles vilkår om bruk av havnekapitalen til havnevirksomhet, om deltakelse i interkommunalt havnesamarbeid eller om bruk av havnekapitalen til andre formål som fremmer sjøtransport. I særlige tilfeller kan departementet gi tillatelse til at hele eller deler av havnekapitalen brukes til allmennyttige formål. Det følger av havne- og farvannsloven § 50 tredje ledd at departementet skal høre berørte organisasjoner og etater før det treffes et vedtak om fritak.

II SØKNADEN FRA LILLESAND KOMMUNE – BAKGRUNN

Lillesand kommune har i brev 17.07.2015 søkt om fritak fra reglene i havne- og farvannsloven kapittel 7. Søknaden samt etterfølgende korrespondanse er lagt ut på departementets hjemmeside www.regjeringen.no/sd. Søknaden har vært til forberedende behandling i Kystverket.

III DEPARTEMENTETS FORELØPIGE VURDERING

a) Grunnlaget for å innvilge et fritak

Etter en foreløpig vurdering legger departementet til grunn at Lillesand havn ikke er å anse som et trafikknutepunkt med vesentlig betydning utenfor kommunen, og havnen således omfattes av bestemmelsen i havne- og farvannsloven § 50. Det er lagt vekt på at Lillesand havn er en liten havn som ikke har noen trafikal betydning utover behovet for mindre transportoppdrag for lokale bedrifter og næringsliv.

Det skal videre legges vekt på transporthensyn og nærings- og miljømessige konsekvenser i vurderingen av om det skal innvilges et fritak. Det fremgår av forarbeidene til loven at det i tillegg kan legges vekt på overordnede samfunnsmessige hensyn.

Etter en foreløpig vurdering kan ikke departementet se at en nedskalering/avvikling av havnevirksomheten i Lillesand som omsøkt vil ha betydning for sjøtransporten eller lokalt/regionalt næringsliv. Lillesand havn er ikke definert som en havn av særlig transportmessig betydning i regionale eller nasjonale transportplaner, og det legges til grunn at de omsøkte planene for Lillesand havn ikke vil få betydning for fremtidige intermodale transportløsninger.

b) Vilkår for bruk av havnekapitalen ved et eventuelt fritak

Som nevnt ovenfor skal det ved et eventuelt fritak som hovedregel stilles vilkår om bruk av havnekapitalen til havnevirksomhet, deltakelse i interkommunalt havnesamarbeid eller til andre formål som fremmer sjøtransport. I særlige tilfeller kan det gis tillatelse til at hele eller deler av havnekapitalen brukes til allmennyttige formål.

I søknaden har Lillesand kommune redegjort nærmere for planene knyttet til disponering av havnekapitalen ved et eventuelt fritak. Kommunen ønsker å bruke havnekapitalen delvis til allmennyttige formål og delvis til formål som vil være til havnevirksomhet. Kommunen skal opprettholde driften ved Langbrygga. Videre ønsker kommunen å benytte eventuelle frigjorte midler fra havnekapitalen til diverse allmenne formål, og til boliger. Dette er tiltak som klart ikke er til havnevirksomhet, men "*allmennyttig formål*".

Departementet legger til grunn at det ikke er aktuelt for kommunen å delta i interkommunalt havnesamarbeid eller å bruke midlene til "*andre formål som fremmer sjøtransport*".

Det kan i særlige tilfeller gis tillatelse til fritak med vilkår om at midlene skal benyttes til allmennyttige formål. Forarbeidene inneholder ikke nærmere retningslinjer for hva som er å anse som et særlig tilfelle, men det fremgår at det bare unntaksvis kan være aktuelt å tillate at midlene disponeres for allmennyttige formål. Departementet legger til grunn at selv om det gis fritak fra reglene om havnekapital, så vil det opprettholdes et havnetilbud i Lillesand kommune som dekker behovet til lokalt næringsliv.

Ut fra en totalvurdering av situasjonen i Lillesand kommune, vil det etter departementets foreløpige vurdering være grunnlag for å gi tillatelse til at havnekapitalen kan brukes til allmennyttige formål i samsvar med § 50 annet ledd annet punktum. Med allmennyttige formål menes formål som kommer innbyggerne eller befolkningen generelt til gode. Departementet tar ikke stilling til hvilke allmennyttige formål som skal tilgodeses. Dette skal skje i samsvar med kommunens prioriteringer.

IV HØRINGEN

Det følger som nevnt av havne- og farvannsloven § 50, tredje ledd at berørte organisasjoner og etater skal høres før det treffes et vedtak om fritak. Det fremgår av forarbeidene til loven at høringen skal gjennomføres særlig med tanke på hvilke vilkår som skal fastsettes.

Det bes om innspill til departementets foreløpige vurderinger når det gjelder spørsmålet om det er grunnlag for å innvilge fritak fra reglene om havnekapital etter havne- og farvannsloven § 50, herunder hvilke transport-, nærings- og miljømessige konsekvenser en eventuell innvilgelse av søknaden kan få.

Det bes videre om innspill til departementets foreløpige vurderinger når det gjelder fastsettelsen av vilkår i forbindelse med et eventuelt fritak/tillatelse til å bruke havnekapitalen til allmennyttige formål.